

OPEN OPROEP 4611

HERNE HERBOREN

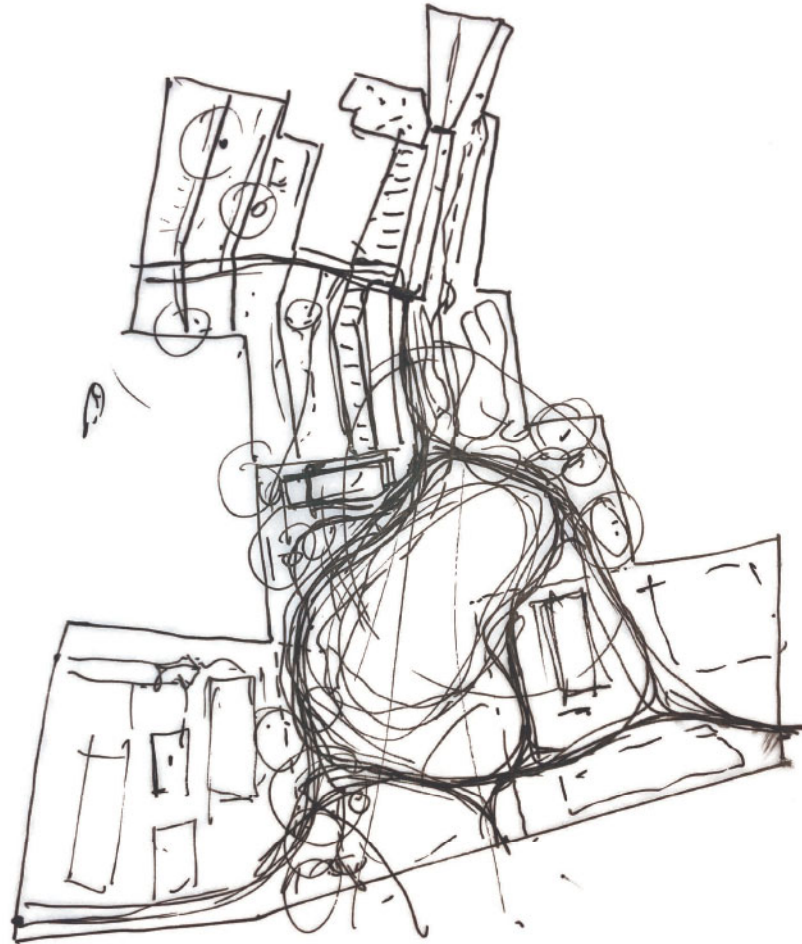
Masterplan publieke ruimte en studieopdracht voor de verfraaiing van het dorpscentrum en de aanleg van een centrumpark.

Gemeente Herne
KOLLEKTIF - PROVOOST

1. VISIE OP DE OPDRACHT NAAR EEN AMBITIEUZE TRANSFORMATIE

De Hernenaars koesteren hun thuis in Herne, en terecht. Als gemeente in het hart van het Pajottenland kent Herne een rijke geschiedenis. De kwaliteiten van een dorpskern in het groen worden gecombineerd met de levendigheid van een aantrekkelijke woonkern. Tegelijk is het duidelijk dat het centrum van Herne vooruit moet, klaar om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan. Het opgemaakte masterplan zet hiervoor de basisprincipes uit.

Met voorliggende kandidatuur wensen wij ons engagement en enthousiasme te uiten om met hoge ambities verder mee te werken aan de concrete realisaties van deze toekomstvisie. We zijn ervan overtuigd dat ons team een goed evenwicht omvat tussen jeugdige ontwerpambitie en ervaringsdeskundigheid, en over de nodige competenties beschikt voor de uitvoering van deze opgave.

In voorliggende offerte worden onze ideeën met betrekking tot de inrichting en de aanpak van deze opgave verder toegelicht.

We zijn ons bewust van de beperkte interactie met alle belanghebbenden bij de totstandkoming van voorliggende voorstellen. In die zin beschouwen we deze ontwerp oefening als een eventueel startpunt van een cocreatief ontwerptraject.

Hieronder presenteren we graag een overzicht van de belangrijkste ingrepen die in de visie voor het dorpscentrum worden opgenomen. Deze worden verder in de bundel meer in detail besproken.

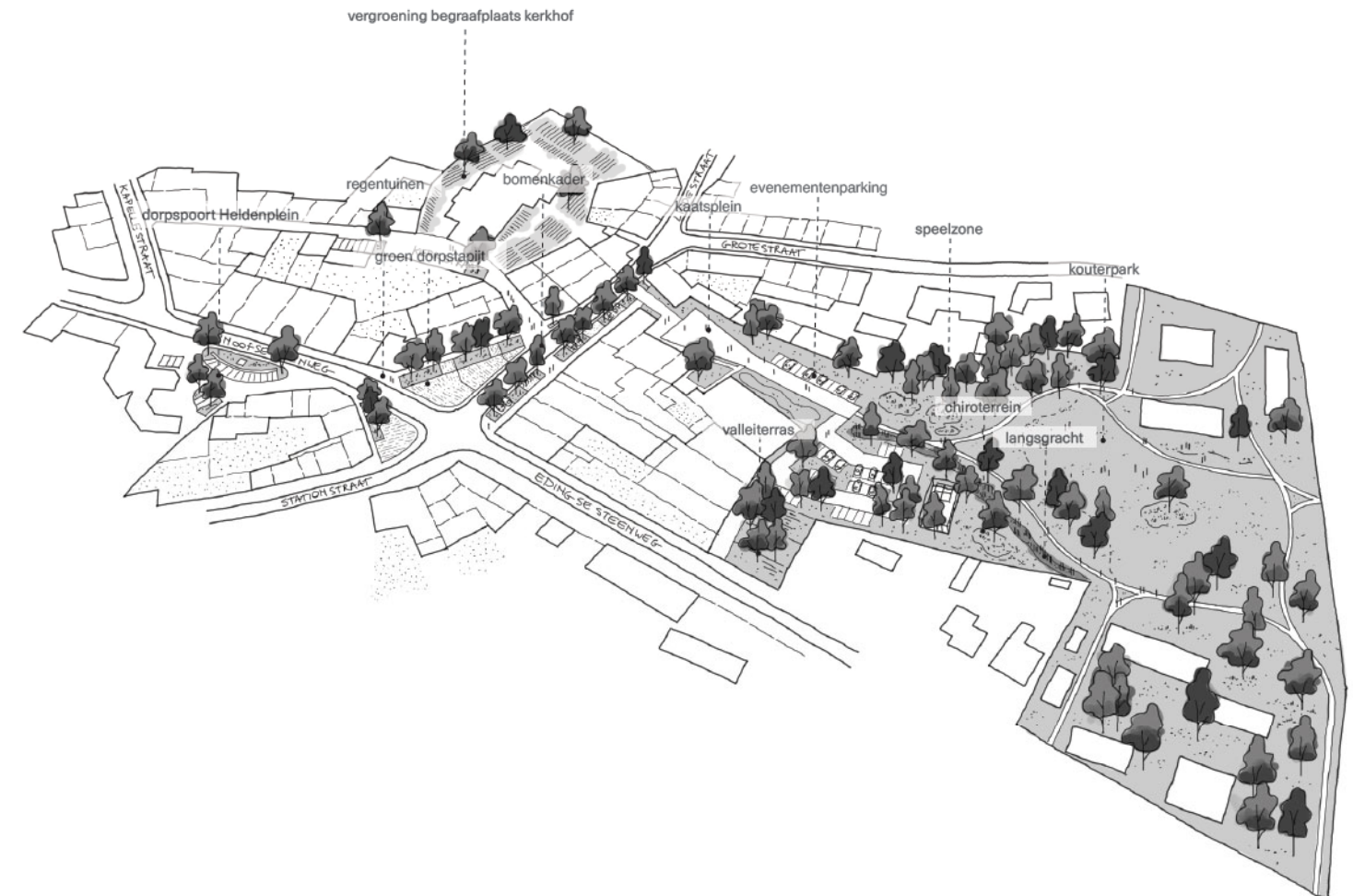
- de uitbouw van het Heldenplein als een groene toegangspoort
- een groen activiteitenplein of 'dorpstap' van 500m²

- circa 400m² regentuin op het gemeenteplein die hemelwater rechtstreeks opvangen en bufferen
- de aanplant van in totaal circa 60 bomen in de volledige centrumzone
- een uniek 'bomenkader' op het dorpsplein
- een vergroening van de begraafplaats
- de vernieuwing van het kaatsplein als speel- en ontmoetingsplek
- de inrichting van een valleiterrras als ontmoetingsplek en toegang tot het centrumgebied
- een dorpspark, 'de speelkouter', als unieke plek voor spel en verpozing
- graften en grachten voor waterbufferingen en -infiltratie
- een nieuwe dorpsparking met 34 plaatsen en een uitbreidingszone voor evenementen
- een zone voor het chirolokaal aansluitend op het dorpspark.

INHOUD

1. VISIE OP DE OPDRACHT	3
2. SCHETSONTWERP	9
3. FASERING EN PROCES	16
4. FINANCIËEL OVERZICHT	18
5. PLAN VAN AANPAK	20
6. ONTWERPTEAM	26

Contactpersoon - Joke Vande Maele, Kollektif Landscape
joke@kollektif.be - 0498 18 76 91
15 februari 2024

EEN BLIK OP HET VERLEDEN, EEN OPTIE OP DE TOEKOMST

EEN BLAUWGROENE TOEKOMST

De situering van Herne op de valleiflank is strategisch en essentieel. We gaan in het project op zoek naar functionele en landschappelijke aanknopingspunten. In de zoektocht naar een sterkere verankering in het landschap, zit eveneens de sleutel om de gemeente voor te bereiden op klimatologische uitdagingen.

Ferrariskaart (1777). Het heuvelachtige landschap van Herne is representatief voor het hele Pajottenland en vormt een waardevolle troef voor alle dorpen. Van oudsher en tot op de dag van vandaag bestaat er een sterke band tussen de dorpsstructuren en deze landschapselementen.

Watertoets: overstromingsgevoelige gebieden pluviaal, 2023 (Geopunt). De Mark en zijn vallei worden getekend door verschillende overstromingscontouren, waarbij enkele risicozones dicht bij het projectgebied gesitueerd zijn.

EEN BRUISENDE ONTMOETINGSPLEK

We streven ernaar om het dorpscentrum om te vormen tot een bruisende ontmoetingsplaats. Als het kloppend hart draagt het bij aan de uitstraling en identiteit van de hele gemeente. We willen het centrumgebied terug beleefbaar maken, de sociale functies ondersteunen en verbinden. We zoeken naar menselijke schaal en eenvoudige zintuiglijke gelukjes.

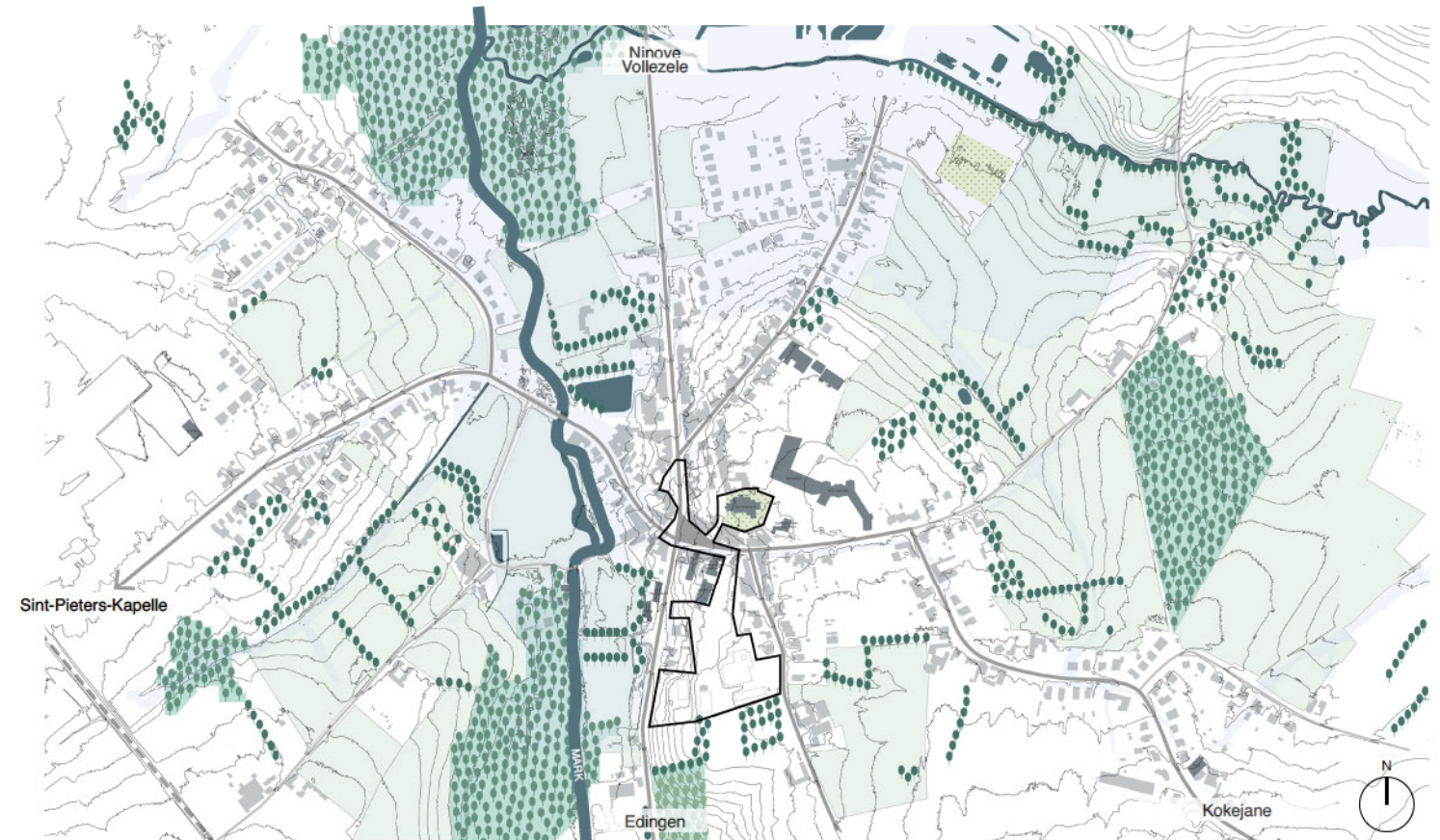
Dorpsplein Herne, ca. 1920. Een grote open ontmoetingsplek in kasseien (De geschiedenis van Herne in beeld tot 1975).

Bestaande situatie centrum Herne (eigen foto). Een dominante verkeersruimte en verzamelplaats voor borden, wegwijzers, verkeerslichten en straatmeubilair.

UNIEKE IDENTITEIT

Herne heeft een bijzondere en unieke identiteit. Dit zit verscholen in de sporen van het verleden en de verhalen van de mensen. We willen met de ontwerpingsrepen aansluiting zoeken bij het materiële en immateriële erfgoed van Herne en tegelijk tegemoet komen aan de hedendaagse behoeften van de inwoners.

Landschappelijke situering projectzone

HET LANDSCHAP ALS LEIDRAAD

TUSSEN VALLEI EN KOUTER

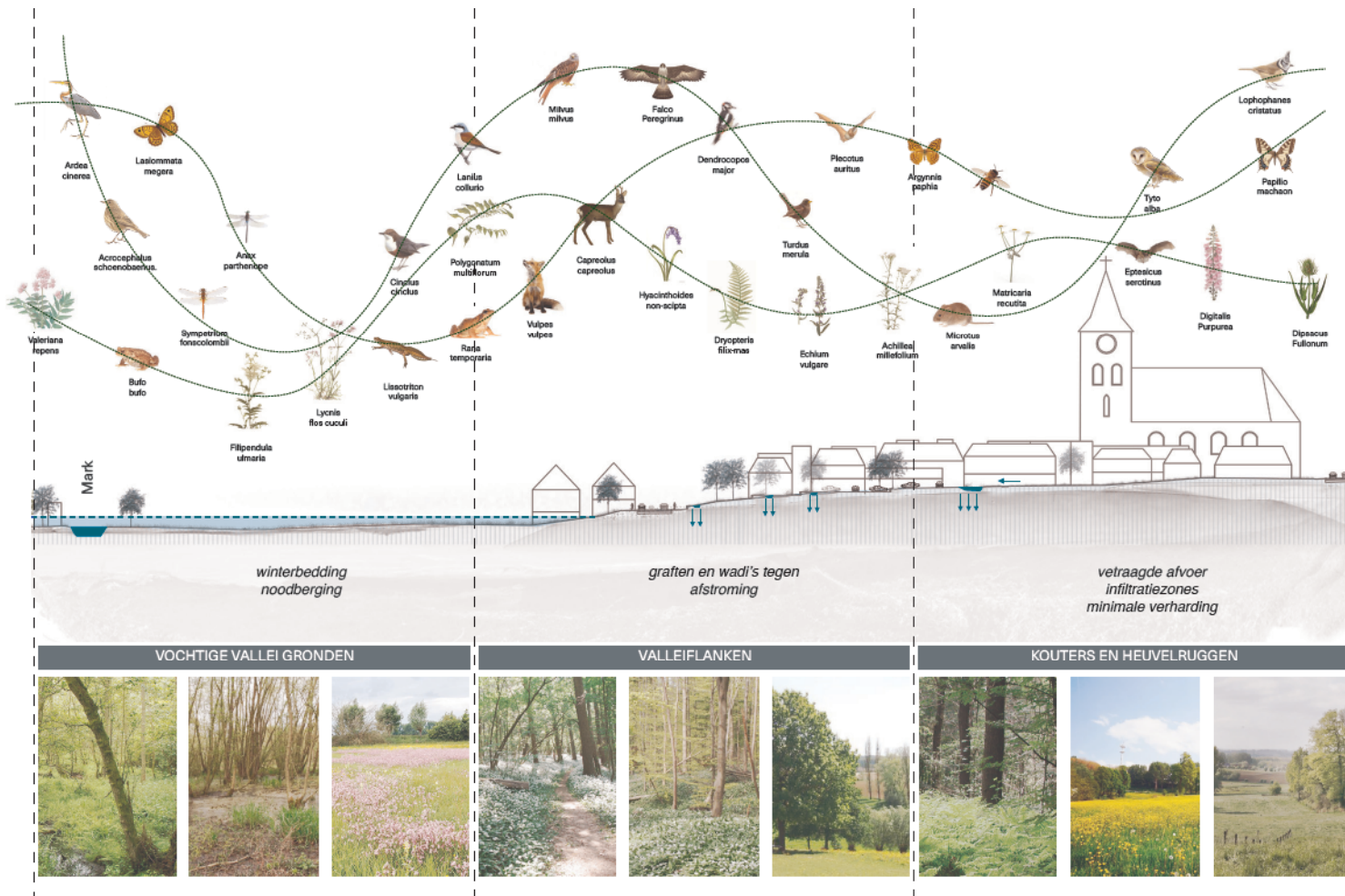
De dorpskern van Herne heeft zich op een subtiele manier in de heuvelflank van de Markvallei genesteld. Met enerzijds de kerk op het hoogste punt, omringd door de droge kouters, en anderzijds de natte graslanden of beemden rondom de Mark. De dorpskern groeide rondom de verbindingsweg die mooi de hoogtelijnen van de vallei volgt. De landschappelijke context is bijgevolg alomtegenwoordig en eigen aan de identiteit van Herne.

De Markvallei was historisch richtinggevend en maatvoerdend: de natte graslanden werden gebruikt als bleekweiden en hooiland, de droge kouters voor landbouw. De nattere graslanden werden gedraineerd met grachten en bomenrijen, de drogere kouters zorgde voor weidse vergezichten. Het is deze landschappelijke evidentie en logica die we terug sterker naar voor willen schuiven voor de inrichting van het centrumgebied. Dit wordt weergegeven op onderstaand schema, een dwarsdoorsnede door de beekvallei, met aanduiding van drie belangrijke thema's:

biodiversiteit, hydrologie en biotopen. De bodemkundige en hydrologische randvoorwaarden zijn leidend voor een ambitieuze hemelwaterstrategie. Hogerop in de vallei moeten we maximaal vertragen, bergen en infiltreren. Hier kunnen we de lager gelegen zones, waar infiltratie in de zwaardere gronden niet mogelijk is, ontlasten en afstroming vermijden. Deze dwarsdoorsnede is eveneens relevant voor

de fauna en flora. In de nattere gebieden treffen we de kenmerkende elzen, essen, wilgen, dotterbloemen enz. De flanken en hogere delen zijn dan weer geschikt voor boomgaarden of drogere bostypes zoals zomereik. De vegetatietypes en biotopen gaan bovendien gepaard met verschillende doelsoorten die eveneens mee kunnen opgenomen worden in de dorpsvisie.

VIER AMBITIES VOOR HET CENTRUM

Een ambitieus hemelwaterconcept

De overstromingskaarten laten zien dat een groot deel van de kern van Herne in overstromingsgevoelige gebieden ligt. Overstromingen, pluviale wateroverlast, met grote hoeveelheden afvloeiend water tijdens hevige regenval, vormen de grootste uitdaging. We gebruiken de topografie van het terrein om cascades te creëren die water bufferen, infiltreren en vertraagd afvoeren richting de vallei.

Een doordachte vergroeningsoperatie

Het ontwerp beoogt een sterke maar doordachte vergroening. Het groen komt in verschillende gedaanten: graslanden, plantenborders, bomen, heestergroepen, gazon enz. We houden rekening met esthetische (zichten, seizoenbeleving), functionele (verkoeling, waterberging) en economische (beheer) parameters om de juiste groenvormen en planten op de juist plek in te passen.

Een aaneenschakeling van ontmoetingsplekken

Het masterplan voor de publieke ruimte richt zich op het ontwikkelen van een aaneenschakeling van interessante en verschillende plekken die heel verschillend zijn in beleving, interactie en gebruik. Elke plek krijgt een eigenheid en schikt zich naar de aangrenzende functies: het Heldenplein, het kerkhof, het dorpsplein, het kaatsplein, het valleiterrras en het kouterpark.

Een veilige en aangename circulatie

De verplaatsing van de parking zorgt voor een verschuiving van de meest intensieve autobewegingen. Hierdoor ontstaan een veilige en aangename noord-zuid verbinding die de verschillende bestaande en nieuwe functies met elkaar verbindt. Deze vinden tevens aansluiting bij het bestaande netwerk van trage wegen. Tegelijk is in het centrum nog beperkte ruimte voor kortparkeren in functie van lokale handelsactiviteiten.

MASTERPLAN PUBLIEKE RUIMTE

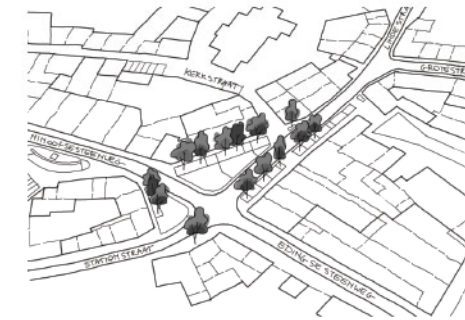

1. Heldenplein
2. Kerk met begraafplaats
3. Dorpsplein
4. Kaatsplein
5. Overloopparking
6. Valleiterras
7. Speelkouter
8. Hernebos

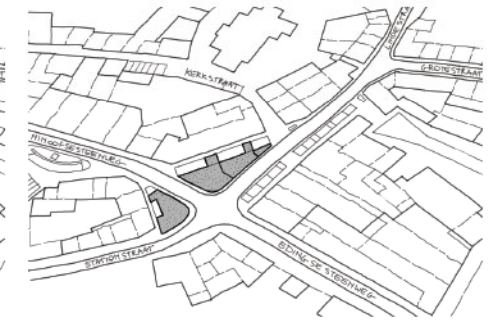
2. SCHETSONTWERP HET DORPSPLEIN, EEN GROENE PLEINVLOER

Het inrichtingsplan voor het dorpsplein voorziet een herinrichting van wand tot wand met een duidelijke marking van de zones waar het gemotoriseerd verkeer te gast is. Er wordt gestreefd naar een maximale vergroening en een hoogwaardige inrichting. De nieuwe inrichting moet de omliggende functies (het gemeentehuis, de horeca, de kerk) en de handelszaken versterken en ondersteunen.

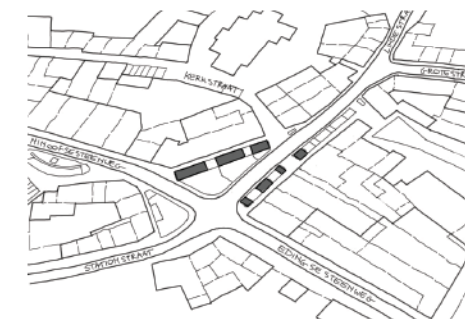
Het centrale plein kan dienst doen als evenementenplein en een rol spelen tijdens de grotere jaarlijkse feesten als een echte feesttuin. De herinrichting van het plein is zo ontworpen dat het rekening houdt met een onafhankelijke herinrichting van de N255 door AWW. Dit eerste ontwerpvoorstel zoekt naar een evenwicht tussen verharding en groen, doorgang en verblijf, openheid en intimiteit. We stellen volgende uitgangspunten voor.

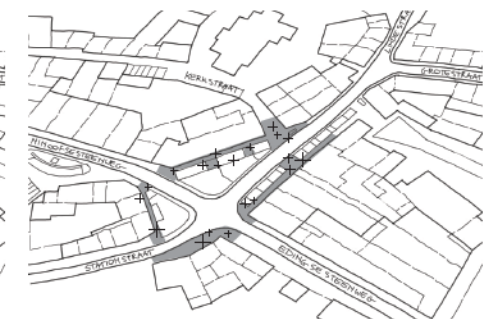
Een bomenkader definieert de ruimte en brengt verkoeling, biodiversiteit en menselijke schaal.

Een groene pleinvloer vormt een mooi en waterdoorlatend decor voor leegte en activiteit.

Een zoom van regentuin verzamelt het regenwater en voert dit vertraagd af richting de vallei.

Een levendige randzone met terraszone, bankjes, hoogwaardige toegangen, geveltuinen, blaffeturen enz.

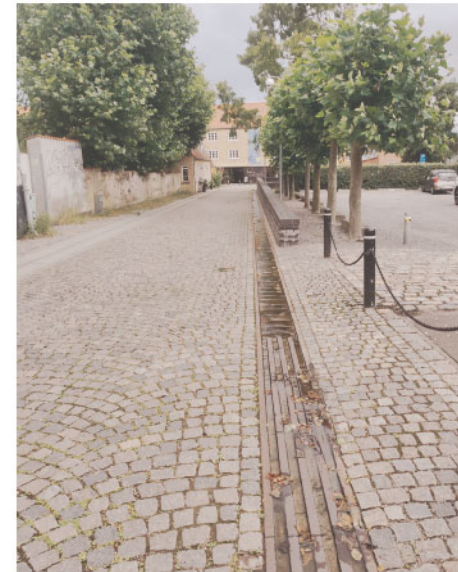
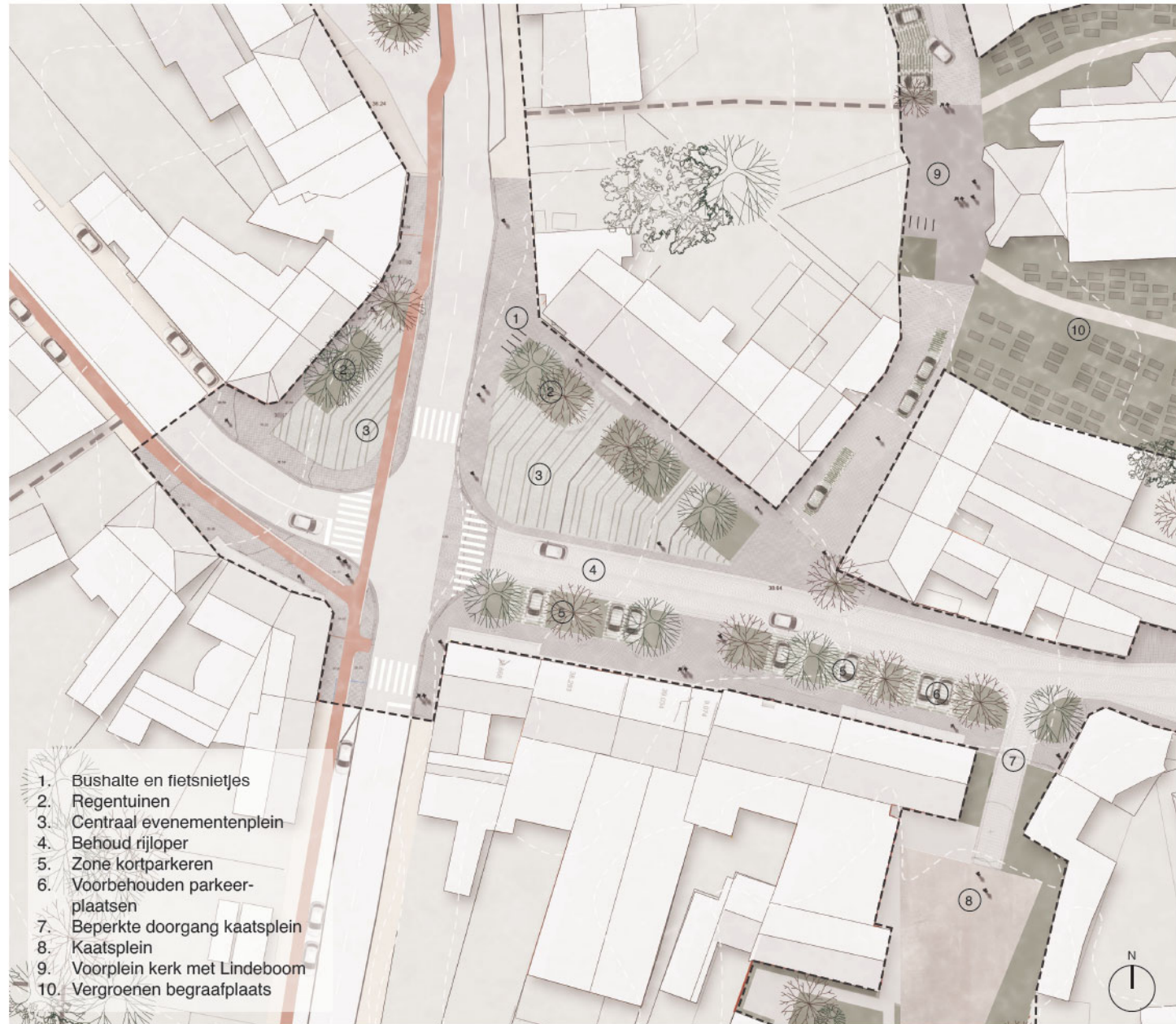

MATERIALEN EN REFERENTIES

Doorsnede door het Dorpsplein. De regentuinen bergen en infiltreren het hemelwater. Ze zijn via overstorten in cascade verbonden met elkaar. In het evenementenplein zijn twee tredes geïntegreerd waardoor drie meer vlakke pleindelen ontstaan waarop evenementen kunnen plaatsvinden.

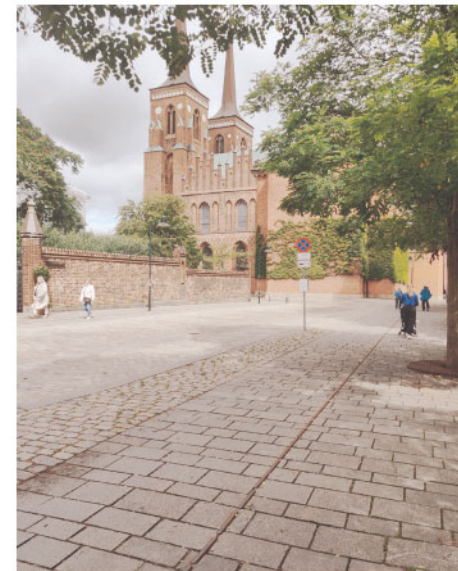
Kasseien in waaierverband en halfsteensverband in Roskilde.

Een groene pleinvloer. Tampa garden New York, Dan Kiley.

Regentuin Kopenhagen, SLA architects.

Kasseien, gezaagde natuursteen en gidslijn voor slechtzienden.

Kassei met grasvoeg in wildverband.

Regentuin Kopenhagen, SLA architects.

Zitbanken, mobiel maar verankerd, in Esbjerg, BIG.

Plein met grasvoeg in Barcelona.

Regentuin in Amsterdam.

EEN FLEXIBELE INRICHTING

Het gemeenteplein is het hart van Herne waar de wekelijkse markt plaatsvindt en waar mensen samenkomen tijdens verschillende evenementen (nieuwjaarsreceptie, kermis, jaarmarkt). Door de randen maximaal te vergroenen en het centrale plein open te houden kunnen deze evenementen op het marktplein blijven plaatsvinden. Bezoekers van de handelaars kunnen gebruik blijven maken van kortparkeren op het nieuwe marktplein. Voor lang parkeren ligt de nieuwe centumparking op wandelafstand van het plein. Bij grote evenementen kan deze uitgebreid worden met parkeerplaatsen op het Kaatsplein. Hiernaast tonen twee scenario's hoe het plein kan worden gebruikt en ingericht.

Scenario 1: Wekelijkse markt

Het gemeenteplein is ingericht om eenvoudig de wekelijkse markt te kunnen organiseren. Het behouden van de marktkramen op de meest centrale plek van het dorp vormt een belangrijk uitgangspunt.

Zones voor kortparkeren zijn voor de snelle bezoekers, de overige bezoekers kunnen terecht op de centumparking. Via de trage verbinding langs het Kaatsplein kunnen zij vlot de markt bereiken.

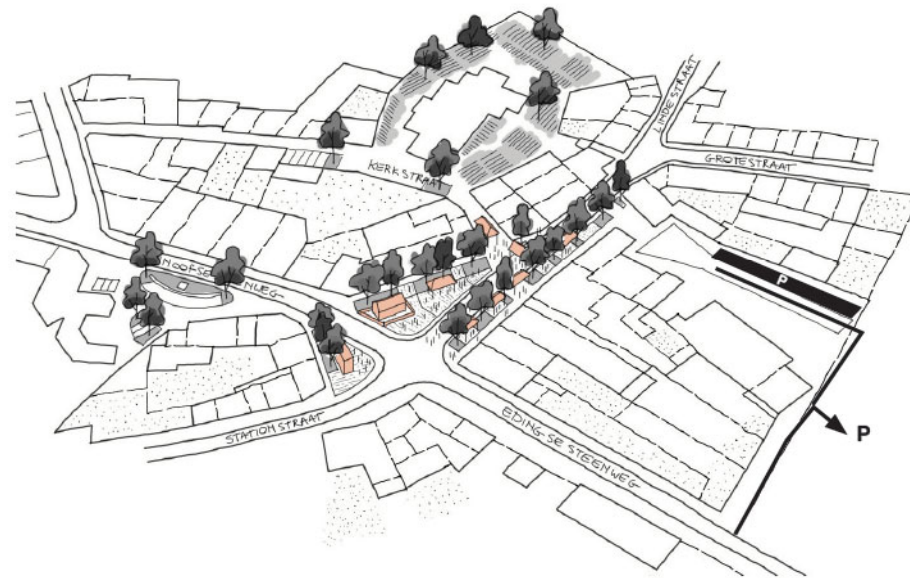
Levende kerststal (eigen foto)

Wekelijkse markt (foto: Marc Colpaert)

Nieuwjaarsreceptie (foto: Chris Noerens)

Scenario 2: Nieuwjaarsreceptie en kerststal

De levende kerststal kan makkelijk ingepast worden in de open ruimte van de nieuwe pleinvulling. Tijdens grotere evenementen, zoals de nieuwjaarsreceptie en de kermis, worden de zones voor

kortparkeren met kraampjes bezet. De centumparking kan bij deze evenementen uitgebreid worden met de parking langsheen het Kaatsplein.

HET DORPSPARK, DE SPEELKOUTER

VERBINDEND EN VEILIG CENTRUMGEBIED

Door het centrumgebied te ontwerpen als een dorpspark met verschillende dorpsfuncties (bibliotheek, chiro, kunstacademie, kerk enz.), wordt het enerzijds een bestemming op zich, en anderzijds verbindt het verschillende routes binnen het netwerk met elkaar. Vanuit een landschappelijk perspectief op grote schaal, wordt de Markvalleisite gezien als een ontbrekende schakel in het netwerk van trage wegen. In het oosten leidt een wandelpad naar de parochiezaal en de chirolokalen. In het noorden grenst de Markevalleisite aan de site van het gemeentehuis en het dorpsplein. Voorbij de kerk en het rusthuis strekt zich een wandelpad uit naar de basisschool, het kerkhof en het Kartuizerklooster.

EEN AANTREKKELIJK EN DIVERS PARK

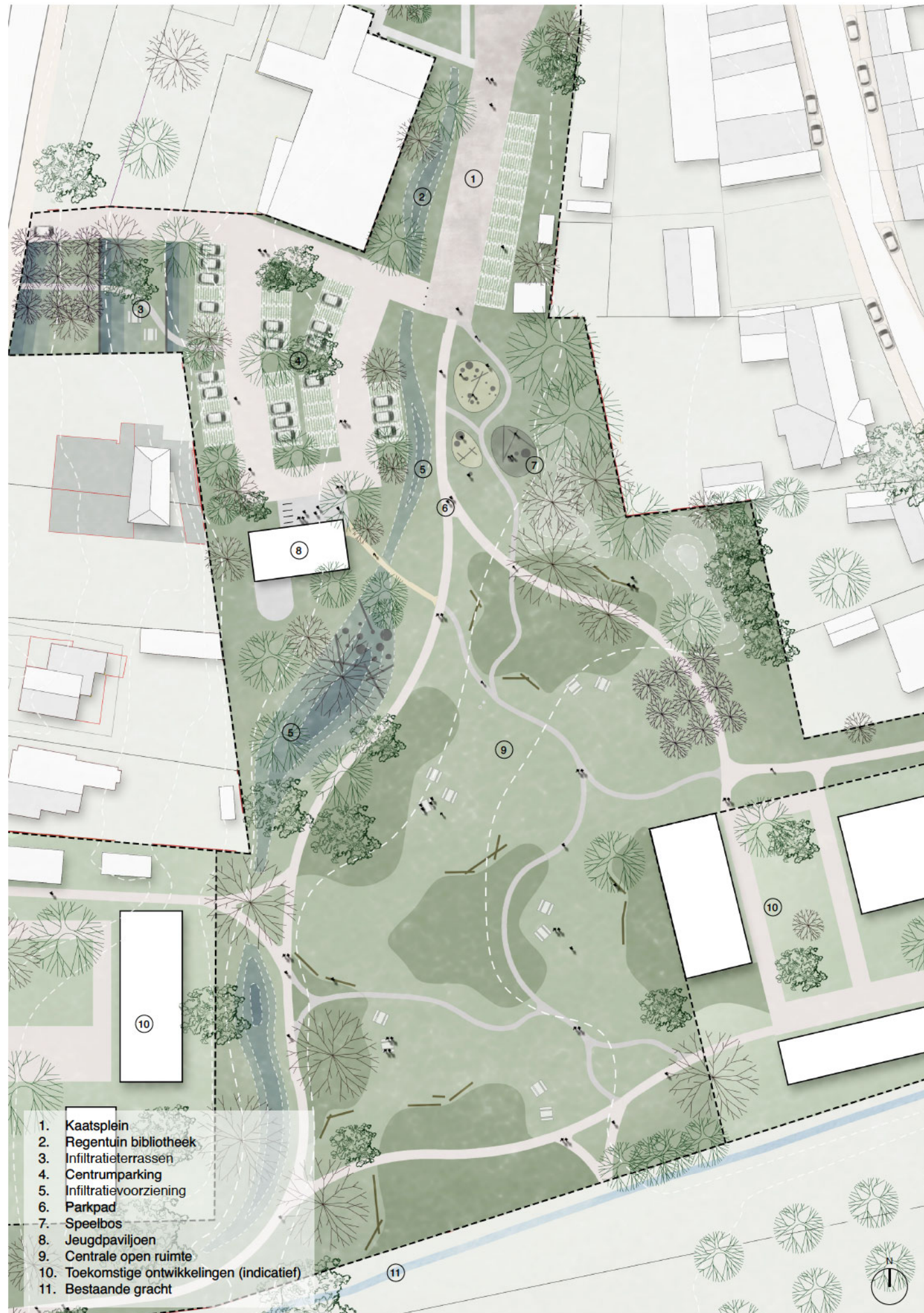
Het kouterpark, op het knooppunt van verschillende trage wegen, wordt een gevarieerde plek voor een breed publiek. Het is vormgegeven rond een grote open centrale zone die kan dienstdoen als speelweide, picknickplaats of als uitbreidingsgebied van het evenementenplein. Gazon en extensief beheerd grasland wisselen elkaar af. De randen worden dens aangeplant met bomen en een gevarieerde, biodiverse zoombeplanting. De buitenschil van het park wordt opgeladen met activiteiten (speelzone, jeugd paviljoen, parkeren). De doordachte inplanting van de hoge beplanting zorgt ervoor dat de doorzichten op de kerk en richting de vallei open blijven. In de nabijheid van het centrum en de school worden eveneens speelplekken voorzien voor diverse doelgroepen.

KLIMAAT EN BIODIVERSITEIT

De bestaande gracht in het zuiden van het park verzamelt het regenwater van de hogergelegen gebieden. Om de lagergelegen gebieden te ontlasten wordt deze gracht afgeleid naar aaneengesloten wadi of depressie waarin afstromend water wordt opgehouden en geborgen. Deze groen-blauwe ader vormt een subtiel afscheiding tussen het jeugd paviljoen (chiro) en de rest van het park. Overtollig water van de Chirolokalen, het Kaatsplein en eventueel de nieuwe ontwikkelingen kunnen hierop worden aangesloten. Het park gebruikt intensieve en extensieve maaieregimes om interessante plekken te laten ontstaan. Zo heeft het park een lage beheersintensiteit en profiteren eveneens de vogels, vlinders en insecten van de kruiden.

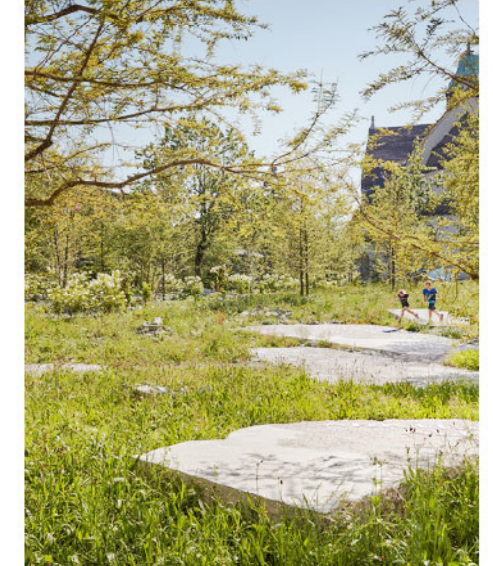
VEGETATIE EN REFERENTIES

Kruidrijke graslanden met een extensief beheersregime.

Spelprykkels als uitdagend speellandschap Parc Citroen Parijs.

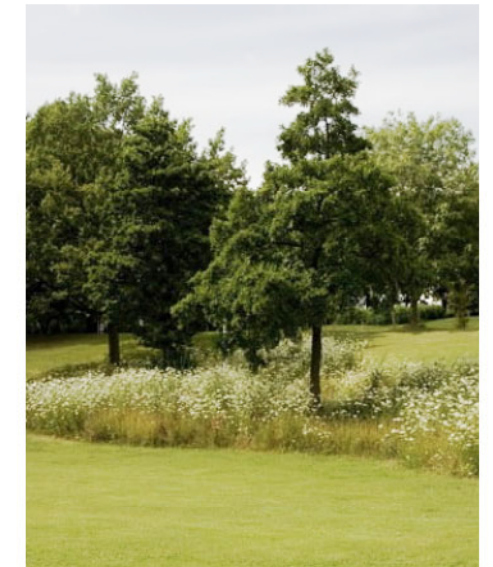
Spelprykkels en natuurbeleving, Robin Winoground.

Speel- en ontmoetingsplekken, Delva.

Bauhausmuseum Weimar, Vogt.

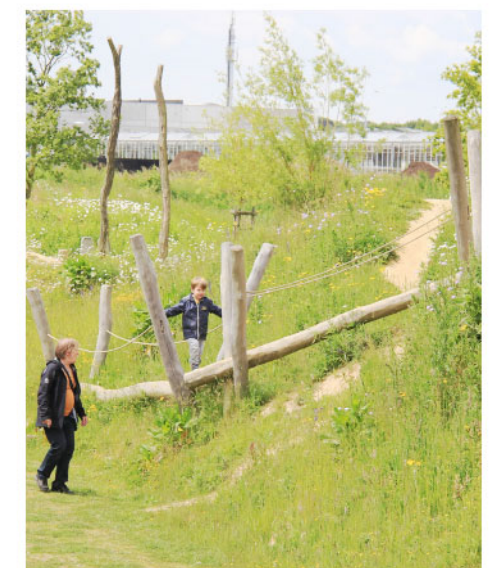
Intensieve en extensieve beheerszones, Gilles Clement.

Extensieve zone met bosrandzoom en intieme zit- en ontmoetingsplekken, Brooklyn Bridge Park, MVVA.

Natuurlijke speelobjecten in combinatie met hemelwaterbuffering.

Natuurlijke spelprykkels, Fris in het Landschap.